

חוברת לימודים שבועית

פרשת מטות מסעי

כתה ז'

תשע"ח

תורת ה' תמימה

תלמוד תורה

**משיבת
נפש**

קרית ישמח כושה
גני תקווה

נערך ע"י הרב דוד ויג

פניני הפרשה

פרשת מטות מסעי

"ככל היוצא מפיו יעשה"

סיפר הגאון ר' מאיר שפירא זצ"ל ראש ישיבת חכמי לובלין לתלמידיו, שבהיותו רב בלובלין, ראה בפנקס החברא קדישא סיפור שמצוה לפרסמו, למען ידעו כמה גדול כח התורה. לרבינו המהרש"ל (שהיה רב וראש ישיבה בלובלין לפני 400 שנה) היה תלמיד שהתאלמן מאשתו. חלפו כמה חודשים מפטירתה והאברך עודנו מתהלך אפוף מרה שחורה. קרא לו המהרש"ל ושאלו לפשר הדבר, לאחר שהפציר בו רבות, גילה התלמיד שכאשר שכבה אשתו על ערש דווי, הבטיח לה בתקיעת כף שלא ישא אחרת לעולם. אמר לו המהרש"ל, על פי דין תורה השבועה לא חלה, דהוה ליה נשבע לעבור על המצוה, מותר לך, ועליך להקים בישראל, ולזכות להעמיד דורות. התלמיד עשה כפקודת רבו ונשא אשה. לא עברו ימים מועטים וכל לובלין היתה כמורקחה, האברך נפטר לבית עולמו. משספרו זאת למהרש"ל, ביקש להזמין את אנשי חברה קדישא, וציוה להם לעשות לאברך את טהרתו ולהתנהג בו כרגיל, וכשיהיו מוכנים להניחו בקברו, יודיעו לו. וכך עשו. לקח המהרש"ל פתקא ורשם, שלום לכם פמליא של מעלה, אני פסקתי על פי דין תורה שתלמידי מותר וחייב לשאת אשה, ואני גוזר" בכח התורה "שתחזירו לי תלמידי. חתם שמו, וציוה להניח הקלף ביד המת, להניחו בקבר, ולהשאיר את הקבר פתוח, ושכולם יעזבו את בית העלמין. לא עברה שעה קלה, האברך יצא מקברו בתכריכיו, והתהלך ברחובות כאילו מאומה לא קרה... כשבא המת עם תכריכיו לביתו, נבהלה אשתו וברחה לבית אביה. בבוקר שלח המהרש"ל לתלמיד שילביש בגדיו ויבוא לישיבה, כשהתלמיד בא לישיבה פחדו התלמידים לשבת על יד

לתגובות והארות במייל 464363@gmail.com

פניני הפרשה

מת. גזר המהרש"ל" בכח התורה "ששר השכחה ישתלט על לובלין, וישכיח את כל העניין. וכך הוה, לאחר ימים מספר נשכח כל העניין מאנשי לובלין, האברך שב להיות כאחד האדם, וזכה לראות בנים ובני בנים עוסקים בתורה ובמצוות.

או השבע שבועה

מעשה שאירע במלכות בבל, שיהודיה לא נזהרו בשבועת שווא. סיפר הגאון רבי יוסף משאש זצ"ל מטלמסאן: שלפני שנים רבות ראה בספר, מעשה שאירע במלכות בבל שהתגוררו בה כעשרת אלפי יהודים ומתי מספר גוים. ומנהג מגונה היה מצוי בין היהודים: שבועת שווא היתה רגילה על לשונם. אנשים נשים וטף היו ממהרים להשבע על דבר של מה בכך. פעם התארח אצלם חכם אחד ושמו רבי בנימין. כשראה את מנהגם הרע הוכיחם והטיף להם מוסר, אך הם לא שמו אליו. אמר להם: "כי בעוון שבועת שווא נגעים באים. 'לעגו לו ואמרו': מימי אבותינו שגורה שבועת שווא על לשוננו ולא ראינו 'אמר להם': כי ד' מאריך אף, אך לבסוף גובה את חובו. ודעו כי כתוב במסכת אבות: 'חיה רעה באה לעולם על שבועת שווא' (ה, ט). ובני אדם מתמעטים והדרכים משתוממים. 'צחקו ואמרו': וכי מאין תבוא חיה רעה, הלא אין יערות סמוכים לעיר ומעולם לא ראינו כאן חיה רעה!" לאחר כמה ימים עברה שיירה של סוחרים פרסיים בסמוך לאותה עיר, שפניהם להודו למכור סחורותיהם ועמם 2 נמרים ו 7 - אריות שהיו כלואים בכלוב ברזל וכבולים בשרשראות. הסוחרים לא האכילו את החיות עד שמחמת הרעב הממושך וטורח הדרך התעלפו. סברו הסוחרים שהחיות מתו. בקשו הסוחרים לפשוט את העור מעליהם. פתחו את בריחי הכלובים והתירו את שרשראות הברזל. אז התנערו החיות האימתניות וזנקו על שוביהם

לתגובות והארות במייל 464363@gmail.com

פניני הפרשה

וטרפום. לאחר מכן המשיכו לעיר ודרסו וטרפו ועשו בה שמות ותהי מהומה גדולה בעיר שבעה ימים ושבעה לילות. מרוב טרף ושבעה נתייגעו החיות. כמה יהודים שמו נפשם בכפם ובעזרת חרבות ורומחים הרגום. מנו את הנטרפים והדרוסים ומצאום ביותר מאלפיים נפש. ספרו כי אמת דבר רבי בנימין ודבר אחד מדברי רז"ל לא ישוב ריקם.

"ויקצוף בשלה"

מעשה ביהודי אחד בשם זלמן מעיירה ששמה לא פורש "שהצטיין" מאוד במידת הכעס, על כל דבר לא דבר היה- מתרתח, ולכן כינוהו בשם "זלמן כעסנר". לימים כשהגיעה שעתו להפטר מהעולם, נכנסו אליו אנשי חב"ד קדישא ושכניו, להיות נוכחים בשעת יציאת הנשמה. הקול נשמע בעיירה כי זלמן הולך להסתלק, כמה ילדי שוכבים שהיו סקרנים לראות את מחזה הפטירה, וביודעם שלא יכניסום פנימה, עלו וטיפסו על החלונות והשקיפו לתוך החדר. זלמן שוכב על מיטתו, ובעוד כמה רגעים עומד הוא להחזיר את נשמתו ליוצרה. ובתוך המון מחשבותיו המתרוצצות במוחו בשעת פרידתו והנה... הוא מגלה כמה ילדים עומדים על יד חלונותיו ומסתכלים עליו... בשארית כוחותיו הוא מתרתח, לדבר אינו מסוגל יותר, הוא מקמץ את אגרופיו ומנפנפם לעבר הילדים בזעם כאומר להם: "הסתלקו מכאן!" מילים אלו שהתאמץ להוציאם מפיו נשארו תקועים בגרונו, ומיד החלה הגסיסה. וכך נפח את נשמתו

(מפי הגאון רבי שלום שבדרון זצ"ל)

"זכה" זלמן, כי מוסר השכל למדו הנוכחים במעמד זה, איך אדם שלא מחנך עצמו ולא מרסן מידותיו בכלל וכעס בפרט, לאיזה מצב יגיע ולאן יובילו אופיו הרע. כי ילווהו עד יציאת נשמתו, עד דכדוכה

לתגובות והארות במייל 464363@gmail.com

הפילוסוף הידוע סוקרטס, הצטיין במידת הסבלנות, אף שלו אשה רעה אשר מיררה את חייו, היה מתנחם כי בגללה הוא מסתגל לסבול כל אדם. פעם קרא לכל אוהביו אל המשתה אשר הכין להם. השולחן היה ערוך במטעמים ומגדנות, והנה אשתו נכנסת ותלך להפוך את השולחן. לפליאת המסובים על שתיקתו השיבם: הרי לפני כמה ימים קרה שתרנגולת קפצה על השולחן ועופפה בכנפיה, ההתקצפו עליה?

פעם אמר: אוזני כבר רגילות לשמוע כזאת, כמו המוחן בריחיים, שכל עוד יוסיף לשמוע קול הריחיים ישמח. ופעם כשתמהה ידו לפשר שתיקתו מתעלולי אשתו, ושאלו: הרי יש לך מקל ותמחוץ בזה את ראשה? השיבו: התקצוף אתה בהמיות הברבורים? וכשם שאין לקצוף על הברבורים, היות ואנו יודעים שיש תועלת מהם בהולדתם אפרוחים, כן אותה תועלת יש לי מאשתי ועם כל ההתפעלות מסבלנותו של הפילוסוף הגוי אומר רבי – ירחמיאל שולמן מנובהרדוק גם בחז"ל מצינו שאשת רבי – חייא ציערתו, וכי היה מוצא דבר היה נותן לה במתנה, אמר לו רב: והרי היא מצערת אותו? השיבו: עדיין שתי מעלות מצאתי בה: א) דיינו שמגדלת בנינו. ב) מצילה אותנו מן החטא (יבמות סג). שניהם התאזרו בסבלנות וסבלו בדומיה את נשותיהן הרעות, אך בכל זאת הבדל רב ביניהם. חכם התורה, כדי לשכוח כעסו, חיפש צד טוב בתוך הרע, והטיבה בפועל. ואילו הפילוסוף, סבלנות כן, אך חשובה היתה אשתו בעיניו כ"בעל חי..." (פניני החכמה) (הסר כעס מלבך)

"ויקצוף משלה"

לכל מכונית יש בלמים. לשם מה? כדי לבלם ולעצר את המכונית בשעה הנחוצה. במכונית פועלים כחות מנגדים. המנוע יש בכחו להניע את המכונית, אך הבלמים יש בכחם לעצר אותה. האדם הנו

לתגובות והארות במייל 464363@gmail.com

פניני הפרשה

מכשיר נפלא, יציר כפיו של הקב"ה. כחות רבי לאין ספר פועלים בו. כחות המניעים אותו לפעל ולנוע. אך מן ההכרח הוא, שיפעל בו גם הכח הבולעם, העוצר אותו בעת הצורך. אימתי? אמרו בגמרא: אמר רבי אלעא, אין העולם מתקיים אלא בשביל מי שבולם את עצמו בשעת מריבה, שנאמר: "תלה ארץ על בלימה". בזכות אותם אנשים היודעים כי עת לחשות, יש קיום לכל העולם. ואימתי עת זו? שעת מריבה. בשעת מריבה אין אנשים מוכנים לשחק, והתוצאה היא השתלטות הכעס על האדם. מדוע כועסים אנשים על זולתם? התשובה מזעזעת ומחרידה, אבל אמתית: חסר אמונה גורם לכעס. כאשר נגש לאדם כועס, ונאמר לו: אינך יהודי מאמין! "הוא יודעזע": האם משום שאני כועס על חברי שפגע בי, שהעליב אותי, שגרם לי נזק, אינני בכלל יהודי מאמין? וכי מה הקשר בין השנים? אך העניין הוא שאדם שכועס חושב שחברו גרם לו רעה, אבל לאמתו של דבר החבר הוא רק שליח מההשגחה העליונה, כדי שהאדם יקבל עליון או נזק המגיע לו, ומה טעם לרגז ולקצף על שליח?! מכאן שהכועס חושב חס ושלום, שעניינים מסוימים נחתכים על ידי בשר ודם, והרי זוהי כפירה! הבולמים פיהם בשעת מריבה, חיים בהרגשה ומצהירים, כי רצון ה' הוא השולט והמנהיג, ולכן תגובתם במקרים כאלו היא השתיקה, כי הרי ה' אמר לו קלל!

"ויקצוף משה"

פעם נכנס תלמיד לחדרו של מרן הגה"צ רבי משה שמואל שפירא זצ"ל ראש ישיבת באר יעקב, ושאלתו בפיו: רבנו, שנים ארוכות זכיתי להכיר את ראש הישיבה ומעולם לא ראיתי את רבנו כועס. האם ראש הישיבה אינו יודע לכעוס? האם ראש הישיבה נולד עם תכונה מופלאה זו של שלוות נפש, ואינו מכיר כלל את מידת הכעס? "ממשיך התלמיד להקשות: מה מאד רוצה הוא לדעת את סודו של ראש הישיבה, שמדת התגברותו על הכעס מופלאה ונדירה, ומעולם לא ראוהו תלמידיו שהוא כועס.

לתגובות והארות במייל 464363@gmail.com

פניני הפרשה

חוכך רבנו בדעתו, חושב מעט ולבסוף אומר: "בילדותי הייתי כעס, אולם בגין תשע החלטתי להפסיק לכעוס, ומאז אני כועס יותר..." שומע התלמיד את תשובתו של רבנו, ורגש עז של הערצה ממלא אותו. אכן, נודע הדבר. רבנו לא נולד עם תכונה נפלאה זו, אלא רכש אותה ביגיעה ומאמץ. שנים רבות חלפו מאותה החלטה נפלאה שלא לכעוס יותר, ורבנו עדיין מתמיד בה. "ילמדנו רבנו", התלמיד אינו מרפה, כיצד ניתן לשבור מידה? כיצד ניתן להגיע להחלטה שכזו ולהצליח לעמוד בה בגבורה? גם אני רוצה מאוד שלא לכעוס, ובכל זאת ממלא אותי הכעס פעם אחר פעם, מציף אותי וגורם לי להתפרץ ולא לשלוט על עצמי" "...בשביל זה בדיוק יש מראה!" אומר לו רבנו בפשטות, "הבט במראה בשעה שאתה כועס, ותראה איך נראות פניך... בושג גדולה תמלא אותך. הלא אדם בשעת כעסו מאבד את אור פניו, משחית הוא את צלם האלוקים שבו... הבט במראה בשעה שאתה כועס, ותראה עד כמה מגונה הוא המראה הזה" "...גם אני בילדותי הייתי כעסן, "ממשיך רבנו לספר לתלמידו", אולם פעם אחת עברתי ליד מראה בשעה שכעסתי, ראיתי את דמותי משתקפת בעדה, ומאז לא כעסתי יותר... והלא פשוט הדבר הוא, שכאשר האדם מנהיג עצמו במידה נוראה זו של כעס, נראה הוא כמו דוד של רותחין, וממילא נידון הוא ברותחין שלו עצמו, ומה הרוויח הוא מכעסו?" "מאז אני כועס כלל וכלל, "חתם רבנו שיחה- מופלאה זו", ואני יודע מכיר טעמו של כעס..."

(מתוך הספר "רבי משה שמואל")

"לא תזניפו את הארץ אשר אתם בה כי ה' הוא יזניף את הארץ"

סיפר הגאון רבי גרשון לפידות זצ"ל: כאשר הקיסר וילהלם היה אמור להגיע לביקור בירושלים, הכינו לכבודו שלושה שערים, האחד בשער יפו, שם עמדו המוסלמים לקבל את פניו, השני בשכונת מחנה יהודה ליד בית הספר אליאנס, שם עמדו הנוצרים לקבל את פניו, והשלישי במוצא, שם עמדו היהודים

לתגובות והארות במייל 464363@gmail.com

פניני הפרשה

לקבל את פניו. לפי התוכנית היה אמור הקיסר להגיע מחיפה ברכבת לעבור תחילה דרך שער יפו ומשם למחנה יהודה ומשם למוצא. אך בסופו של דבר, הקיסר לא הגיע מחיפה אלא מיפו לירושלים. ולא ברכבת אלא רכוב על סוס. יצא אפוא, שהיהודים היו הראשונים לקבל את פניו. הגאון רבי שמואל סלנט זצ"ל יצא אחד עם החכם באשי ואדון ענתבי מעסקני עדת הספרדים, לקבל את פני הקיסר וספרי תורה בידיהם. בראות אותם הקיסר עם ספרי התורה, קד קידה, אך לא ירד מסוסו. לאחר מכן שלח הקיסר לכל אחד ממקבלי פניו מדליה של זהב. כולם לקחו את המדליה אך רבי שמואל החזירה לשולחיה. הבין הקיסר שרבי שמואל מסרב לקבל את המדליה מחמת צורת שתי וערב החקוק עליה. לכן שלח לו תמורת זה חמישים לירות זהב טורקיות, אך גם אותם לא אבה לקבל ושלחם בחזרה. הדבר חרה בעיני הקיסר ושלח לקרא לו. כאשר הגיע רבי שמואל אמר לו הקיסר: יכולתי להבין שהמטבע חקוק עליה צורת שתי וערב שלחת חזרה אבל חמישים לירות מדוע החזרת? ענה לו רבי שמואל: כאשר יצאנו לקראתו וכיבדנוהו עם ספר תורה בידינו ואתם לא ירדתם מן הסוס ליתן כבוד לתורת ה' הרגשתי חובה למחות לכבוד ה' ותורתו וזוהי הסיבה להחזרת הכסף. הדבר מצא חן בעיני הקיסר, הושיט ידו לר' שמואל ואמר: אתה יהודי הגון.

"וְלִמָּה תִּנְיָאוֹן אֶת-לֵב בְּנֵי יִשְׂרָאֵל" (במדבר לב, ז)

הַלֵּב הוּא הָאֵיכָר הַחֲשׂוֹב בְּיֹתֵר שְׁלָנוּ. אֲנַחְנוּ מְבַקְּשִׁים וּמִתְחַנְּנִים מִיְּדֵי יוֹם: "וַיַּחַד לְבָבֵנוּ לְאַהֲבָה וּלְיִרְאָה אֶת שְׁמֶךָ" – כִּי אִם הַלֵּב שְׁלָנוּ טָהוֹר וְנָקִי, אִם הַמִּתְשַׁבּוֹת וְהַרְצוֹנוֹת טְהוֹרִים – אִזּוּ כָּל הָאֵיכָרִים יְכוּלִּים לַעֲבֹד אֶת הַשֵּׁם כְּמוֹ שְׁצָרֶיךָ.

מַעֲשֵׂה בְּעֵשִׂיר אֶחָד שִׁינְאָ לְדֶרֶךְ רְחוֹקָה. לְפָנָי שִׁינְאָ לְדֶרֶךְ, קָרָא לְאֶחָד הַמְּשָׁרְתִּים הַנֶּאֱמָנִים שְׁלוֹ וּבִקֵּשׁ מִמֶּנּוּ: "אֲנִי עוֹזֵב עִבְשׁוֹ אֶת הַבַּיִת, וּמִבְּקֵשׁ מִמְּךָ לְשֹׁמֵר הַיֵּטֵב עַל הַבַּיִת וְעַל כָּל הָרְכוּשׁ.

לתגובות והארות במייל 464363@gmail.com

פניני הפרשה

בְּמִיָּחַד חָשׁוּב לִי שֶׁתִּשְׁמַר הַיָּטֵב עַל הַחֶדֶר הַחֲבִיב שְׁלִי, שִׁיקָר לִי בְּיֹתֶר. אֲנִי דוֹרֵשׁ מִמֶּךָ שְׁלֹא תִפְסֹק לְשֹׁמֵר עַל הַחֶדֶר הַזֶּה."

"אֲנִי מִבְּטִיחַ שֶׁאֶשְׁמַר הַיָּטֵב עַל הַפֶּל, וּבְמִיָּחַד עַל הַחֶדֶר הַמִּיָּחַד", אָמַר הַמְּשֻׁרֵת. לְאַחַר שֶׁהֶעֱשִׂיר נִסְעָה, חָשַׁב הַמְּשֻׁרֵת בְּלִבּוֹ: אֲנִי מִכָּרַח לְרֹאשׁוֹת מַה יֵּשׁ שָׁם, בַּחֶדֶר הַחֲבִיב שֶׁהֶעֱשִׂיר בִּקֵּשׁ לְשֹׁמֵר עָלָיו כָּל-כָּךְ. אֲנִי רוֹצֶה לְדַעַת עַל מַה וְלָמַח צָרִיךְ הַחֶדֶר הַזֶּה הַשְׁנָחָה מִיָּחַדָּת.

נִכְנָס הַמְּשֻׁרֵת לַחֶדֶר וְהִסְתַּכֵּל מַה יֵּשׁ בּוֹ. בַּחֶדֶר הָיוּ כַּמָּה קַפְסָאוֹת סְגוּרוֹת. הוּא פָתַח אוֹתָן בְּזִהְרֵירוֹת, וְגָלָה בְּתוֹכָן אוֹצְרוֹת יְקָרִים: בָּלִים עֲשׂוּיִים מִזֶּהָב, אֲבָנִים טוֹבוֹת וּמְרַגְלִיּוֹת – אוֹצְרוֹת יְקָרִים שֶׁהוּא עוֹד לֹא רָאָה כְּמוֹתֵם מִיָּמָיו. אָבֵל מַה שֶׁהָיָה מוֹזָר הוּא, שֶׁהָאֲבָנִים הָיוּ מְלֻכָּכוֹת בְּבִין, חֲבוּסוֹת הַיְקָרוֹת לֹא הָיוּ רְחוּצוֹת, הַכֹּל הָיָה מְכֻסָּה בְּשֻׁכְכָה דְּבִיקָה שֶׁל חֹל וְלִכְלוּךְ – עַד שֶׁכִּמְעַט לֹא יָכְלוּ לְהִבְחִין שֶׁמִּדְּכָר בַּחֲפָצִים כָּל-כָּךְ יְקָרִים!

"מִשְׁנָה הוּא הָאֲדוּן שְׁלִי", חָשַׁב הַמְּשֻׁרֵת לְעַצְמוֹ. "עָלִי הוּא מְצִיָּה שֶׁאֶשְׁמַר בְּשִׁבְעַת עֵינַיִם עַל חֶדֶר הָאוֹצְרוֹת, אָבֵל הוּא בְּעַצְמוֹ נֹתֵן לְאוֹצְרוֹת שְׁלֹו לְהִתְגַּלְגֵּל בְּלִכְלוּךְ שְׁכָחוֹ!"

תִּתְּאוּרוֹ לְעַצְמָם שֶׁהֶעֱשִׂיר הָיָה רוֹאֶה אֵיךְ הַמְּשֻׁרֵת עוֹמֵד בַּחֶדֶר וְצוֹחֵק עָלָיו – כַּמָּה הָיָה מִתְבַּיֵּשׁ! גַּם הֵלֵב שָׁלְנוּ הוּא חֶדֶר אוֹצְרוֹת – אוֹמֵר הַ"חֲפֵץ חַיִּים". בְּשִׁהְיָאָדָם מִגִּיעַ לְעוֹלָם הָעֲלִיּוֹן, בּוֹדְקִים אֶת כָּל הָאִיבָרִים שְׁלֹו, וּבְמִיָּחַד אֶת הֵלֵב – בִּיצֵד הַשְׁתַּמֵּשׁ בּוֹ? מַה הַכֶּנֶס לְתוֹכוֹ? אֵילֹו בּוֹשׁוֹת יִהְיוּ לְאָדָם אִם יִמָּצְאוּ בְּלִב שְׁלֹו לְכָלוּךְ וּבִין – מִחֻשְׁבוֹת לֹא טוֹבוֹת, רְצוֹנוֹת רָעִים וְתַאוֹת גְּרוּעוֹת! אָסוּר לָנוּ לְהִרְשׁוֹת לְכָל הַלִּכְלוּךְ הַזֶּה לְהִיּוֹת בְּלִב שְׁלָנוּ, אֶלֹא נִרְאֶה שִׁיחִיו בּוֹ רַק אוֹצְרוֹת אֲמִתִּיִּים שֶׁל אֶהְבֵּת הַשֵּׁם וְיִרְאֵת שָׁמַיִם. עַל זֶה אֲנִיחֵנוּ מְבַקְשִׁים מִהַשֵּׁם שִׁיִּיחַד אֶת לִבֵּנוּ לְאֶהְבָה וְלִירְאָה אֶת שְׁמוֹ – שְׁלֹא יִשְׁאָר לָנוּ בְּלִב מְקוֹם פְּנוּי לְשׁוֹם דְּכָר אַחֵר מְלַכֵּד אֶהְבֵּת הַשֵּׁם וְיִרְאֵת שָׁמַיִם.

לתגובות והארות במייל 464363@gmail.com

פניני הפרשה

"וַיִּחַנּוּ בְּרִתְמָה" רש"י מסביר את הפסוק **"וַיִּחַנּוּ בְּרִתְמָה"** – על שם הלשון הרע שאמרו

המרגלים, כמו שנאמר בתהלים: **"מַה יִּתֵּן לָךְ וּמַה יִסִּיף לָךְ לְשׁוֹן רְמִיָּה, חֲצִי גְבוּר שְׁנוּנִים עִם גִּחְלִי רִתְמִים"**. המלה **"רִתְמָה"** מזכירה לנו את המלה **"רִתְמִים"** ;

עד כמה אנחנו צריכים להזהר בלשוננו, נבין מהמשל הבא:

מלך גדול בקר בארץ אחת וראה שם ארמון גדול ומפואר. הוא רצה שייבנו גם לו ארמון כזה. לכן הזמין ציר ממחה שיצייר את הארמון בדיוק נמרץ, עם כל הפרטים שלו, ולפי הציור הזה ידעו הממחים איך לבנות לו ארמון בדיוק כמו זה.

ישב הצייר וציר את הציור על דף קטן, והקפיד לדיק בכל הפרטים ופרטי הפרטים. כאשר גמר, נתן הצייר למלך את הציור. הציור היה מדיק ומיוחד מאד. המלך ישב ובחן אותו היטב, ולפתע שם לב שהצייר לא סמן בציור חלון אחד של הארמון. **"חסר כאן חלון"**, הצביע המלך על המקום בציור. **"הו, זה חלק קטן מאד בציור"**, הסביר הצייר, **"מדבר רק במספר קוים קטנים שלא צירתי"**. **"נכון"**, אמר המלך, **"בציור אלו רק כמה קוים קטנים, אבל במציאות – פשיבנו את הארמון לפי הציור – זה יהיה חלון גדול שימלא את הארמון באור השמש"**.

כך מסביר המגיד מדיבנא עד כמה חמור לדבר לשון הרע.

הדבור שלנו כאן בעולם משפיע מאד מאד על העולמות העליונים. האדם יכול בדבור אחד לבנות עולמות, וחלילה – להחריב אותם. לפעמים אנחנו אומרים משפטים כמו: **"בסך הכל אמרתי כמה מילים קטנות"**, **"למה צריך להעניש אותי על מלה אחת קטנה?"** ועוד משפטים כאלה – **כי אנו לא מבינים שבאן בעולם זה נראה לנו "רק כמה מילים", אבל במציאות יכולות מילים כאלה להזיק**

לתגובות והארות במייל 464363@gmail.com

לכן נשתדל לדבר רק דברים טובים, שיבינו לנו ארמונות פאר בפרומים.

מצוה בפרשה מטות

מתלמוד תורה קרית הרצוג בני ברק

כל הזכויות שמורות

לא נחרב בית המקדש אלא מפני שנאת חנם.

מצות ואהבת לרעה כמוך היא כלל גדול בתורה, וכשבקש הנזכר מהלל שילמדו את כל התורה על רגל אחת אמר לו מה שעליך שנאוי אל תעשה לזוברה. בשבועות אלו נשתדל לכתב ספורים על הנושא של אהבת הזולת.

עצה איך להיות אהוב והמשך הספור הגאון מוילנא בחזרתו לוילנא אחר שגבשלה עליתו לארץ ישראל ספר על אדם שפגש שכלב את אשתו יותר מגופו

מי שרוצה שכלם יאהבו אותו ויהיו חברים שלו חייב להיות טוב עם חבריו לרצות שלכלם יהיה טוב ולאהב את כולם, וכבר אמר שלמה המלך בחכמתו (משלי כז – י"ט) בפנים הפנים לפנים בן לב האדם לאדם. כמו שאתה אוהב את חברך כך חברך אוהב אותך. הגאון רבי יוסף חיים מחבר ספר בן איש חי ממשיך על דבר זה מושל נחמד.

משל לנער שגדל בכפר קטן, הכפר מנה במאה משפחות בלבד, לכל אחד מהגרים בכפר היה חצר קטנה שחלקה שמשה לגנה בה שתלו ירקות וכן לול של תרנגולים מהם היה להם ביצים ואף פמה עזים או פרה מהם היה להם חלב.

שקט ושלום יש בכפר אין קונים ומוכרים בשוק רוע מחלט. הפריה קמה בבקר מפזרת דחן לתרנגולים, משקה מעט את הגינה, נותנת מספוא לבעלי החיים נוטלת את פלי החרס הגדול

לתגובות והארות במייל 464363@gmail.com

אף הנער הצעיר התלהב מאד ובקש מהוריו להצטרף לאחותו לכמה ימים, והבטיח שיחזור

ועד ללמוד

פניני הפרשה

לקראת סוף השבוע. הוריו הסכימו ולא היה קץ לאושרו.

בשעת אחר הצהרים מאחרת יצאה האחות עם אחיה לעבר ביתה בעיר והעגלון הצליף בפוסים למחר את דהירתם להגיע טרם החשכה. ומשהתמחהו וחושד הערב ירד ועלטה כפתה את היקום הדליק את פתלית הנפט שהפיצה אור קלוש בסביבתה לאורה התקדמו הפוסים.

בשעת לילה מאחרת בשעלטה כבדה כפתה את היקום הגיעו הביתה הדליקה את האור בפתילות הבית והיפי והפאר נשקף מכל פנה, ובראותה את אחיה שעניו נעצמות הציעה לו ללכת לישון בחדר ומחר בבקר פשיקום תמייל אתו ותראה לו את המודות העיר.

נכנס תילד וראה מטה מצעת ועליה פיזמה פירחנית מקפלת יפה, הוריד את בגדיו ולבש את הפיזמה, ואז נשא עיניו לראות את החדר סביב ומחפראה שמולו שהיתה על כל אורך הקיר השתקפה דמות ילד בגבהו שעושה אחריו כל דבר, הנער שלא ידע מה זה מראה, בתחלה הביט בהפוס וראה חדר נוסף דומה בכל פרטיו לחדר בו הוא נמצא שם יושב ילד עם בגדים דומים לבגדיו הנער הביט בתמונה בעינים קמות, והנה גם הנער ממוול מסתכל עליו כד. פעם הנער והביט בו בעינים זועפות, גם הנער החוא הביט בו בעינים זועפות. הפפרי החליט לירוק על התמונה – אף הנה גם הנער שם מוציא רק מפיו ויורק. התרומם הנער ככעס עם אגרופים קמוצים למוול הנער השני אף גם הדמות מולו עושה את אותם הדברים. טפס על הפפא בזריזות כדי לזנק עליו אף באותו רגע גם השני טפס על הפפא. נתקף הנער בחרדה מפני הלא נודע וברח מהחדר ובא אל אחותו ואמר לה איה אישן על המיטה והאורב עומד מולי להכותיני, שמא אחר שארדם יורק עלי אכן גדולה.

לתגובות והארות במייל 464363@gmail.com

פניני הפרשה

שמעיה אחותו וצחקיה היא הכינה שנה בבושתו במראה, אף ידעה שלא בנקל תצליח להסביר לנער הפפרי שהבואה הנשקפת מהקיר אינה אלא הוא בעצמו, לכן אמרה לו ראה, הנער שהוא קל להתפנים, כגם לחדר תחיה אליו ותעשה לו שלום עם הדי, מיד יתפנים עמו ויעשה לך גם שלום, כך תלך לישון רגוע שהוא לא יעשה לך כלום ומחר בבקר באור השמש נסדר את הענינים שלא תסבל מפניו יותר. ואכן תילך כך עשה, נכנס בפנים שוחקות, והנה הנער מולו הפך את עורו וחיך אליו, אמר לו שלום, והוא ענה לו גם שלום, האמין שעשה אתו שלום והלך לישון רגוע על מפתו.

הנמשל הוא נזקב ואמתי, כל לב של אדם הוא במראה מולך. איך שאתה מסתכל עליו כך הוא יגיב. אם אתה תהיה חבר שלו, הוא גם יהיה חבר שלך. ואם בעמק לבך תרצה לעשות לו רע גם הוא ירצה לעשות לך רע, כי הלב דומה למים (והמים למראה) כמו כשאתה מסתכל במים אתה רואה את בבושתך כך הלב מרגיש את הלב.

לכן העצה היעוצה למי שרוצה להיות חבר של כולם לאהב את כולם ואז כולם יאהבו אותו. ואפילו אם יש לך חבר שאינו אוהב אותך תוכל להפוך אותו לחברך, אם תחשב בלבך עליו דברים טובים עד שתרגיש שאתה אוהב אותו אז בהכרח שהוא גם יאהב אותך.

המשל משבוע שעבר

תקציר הספור עד כאן

הג'ר"א נסע לארץ ישראל בדרך נח אצל משפחה בכפר הסמוך לאמסטרדם בה שנה בשלשה שבועות להחליף כח. בהפרדו מהם בקש בעל הבית שיעיר לו אם מצא דבר בביתו נגד ההלכה או המוסר, העיר לו הג'ר"א וצ"ל שהוא אוהב את אשתו יותר מגופו, ספר לו שכשהיה ילד קטן שינה אותו אביו עם גביר גדול והגביר דאג להאכילו להלבישו ולהנעילו בכבוד. סמוך למועד הנשואים ירד מנכסיו ועקב כך התבטלו התנאים. ונשא לבת גביר אחר. בתם שבעת ימי

לתגובות והארות במייל 464363@gmail.com

פניני הפרשה

המשפחה חלה ונהייה מכה שחין מראשו ועד רגליו עד שהכריחו אותו להתגרש בשלב מסויים התחיל לגדוד לבקש צדקה שם נפגש עם אבי נצרה שחופה ומיסרת כמוהו והחליטו להנשא. אספו עשרה יהודים ובכניסתם לחדר יחוד בעוד הסתן שימח מאד הפלה פרצה בבכי קורע לב שאלה הסתן...

מה לך בוכה שאלתי בפליאה "עת לשמוח ועת לבכות" אמר החכם, ועתה היא עת לשמוח איך לא אבכה ענתה לי הפלה, זוכרת אני כיצד הייתי בעבר ברום המעלה, אבי היה עשיר גדול ובהיותי ילדה בת תשע שידך אותי עם ילד בן גילי חתן מפלג מגזע תרשישים יחסן גדול שישקד על תלמודו יומם ולילה.

אבי הלביש והנעיל אותו ודאג לכל מחסוריו סמוך למועד הנשואים התמוטט אבי וירד מנכסיו וישטר התנאים שלי נקרע. החתן עזבני ונשאירתי מבישת ובודדה. ואם לא די בכך חליתי מאד בכל גופי עד שלא יכולתי לרדת מהמטה כמה שנים מסתובבת אני עם אבי ואוספת צדקה למען לא נגזוע ברעב, איך לא אבכה ביום בו אני נשאת לחתן חולני מכה גורל כמוני, עני ואביון, איני יודעת מה הוא ומה יחום משפחתו...

הבטתי בה בתדהמה, הספור נשמע לי מפר מאד. "האם קוראים לאביך כך וכך?" שאלתי אותה. בן. גרתם בעיירה פלזנית וביתכם עמד מאחורי המתבן הגדול? אמת, ומניין לך? הביטי בי זעקתי בהתרגשות, "אני חתנך לשעבר". הביטה בי כלא מאמינה שאלה אותי מספר שאלות לבחן אותי אם אינני דובר שקרים חלילה ... ופתאום זיהתה אותי. שנינו פרצנו בבכי. שעה ארוכה ישבנו ובכינו בחדר יחוד, חשנו בברור את יד החשגחה המזווגת זיווגים ומושיבה יחידים ביתה. כשיצאנו אל הסעודה פירסמנו את המעשה בין האורחים למען ידעו איך הבורא יתברך ברב רחמיו וחסדיו מסובב את עולמו ומקים בתים בישראל ואפילו אם יפרדו בני זוג שלא מרצונם יתפסם בציצית ראשם ויביאם בחזרה זה אצל זה.

וראה זה פלא, תקף מיד לאחר החתונה החלמנו שנינו, אני ורעייתי חזרנו לבריאותינו כאלו לא חלינו מאז ומעולם, התיישבנו פה בכפר הקטן סמוך לעיר אמסטרדם השם ברוך אותנו בעשר וכבוד ובנים ובנות פשרים ומכים זרע ברוך השם.

ועתה שואל אני את כבודו סים בעל הבית את ספורו הנורא אחר שאני גרמתי לוונתי בה

לתגובות והארות במייל 464363@gmail.com

פניני הפרשה

הַרְבֵּה צָעַר וְסָכַל כְּמָה וְכְמָה שָׁנִים הָאֵם אֵינָנִי חַיִּיב לְרִצּוֹתָהּ בְּכָל מִינֵי רִצּוֹי וּפְיוּם יוֹתֵר וְיוֹתֵר מִכִּפִּי חַיִּיב, הָאֵם כְּבוֹדוֹ מְכִין אוֹתִי לְמָה אֲנִי עוֹשֶׂה לָּהּ אֶת כָּל הַכְּבוֹד הַזֶּה.

יְלָדִים יְקָרִים !

מֶה אֶפְשָׁר לְלַמֵּד מִתּוֹכָם הַנּוֹרָא הַזֶּה, רוֹאִים שָׂאִי אֶפְשָׁר לְבָרַח מִגְזֵרַת שָׁמַיִם, וְכָל אֶחָד מֵהַשְּׂנֵגְזֵר עָלָיו יִהְיֶה. וְהָיָה אִם יִהְיֶה לוֹ שָׂכָל וְיִקְבֹּל גְּזֵרַת שָׁמַיִם בְּאַהֲבָה יִהְיֶה בְּטוֹב וּבְנִעִימִים וְאִם יִתְחַכֵּם יִשְׁלַם בְּסָכָל וְצָעַר עַד שִׁישְׁמַח וְיִוָּדַע עַל מֶה שֶׁהָשֵׁם קָצַב לוֹ.

מִקּוּרֹת: נִפְלְאִים מַעֲשֵׂיךָ לְהַבִּין אִישׁ חַי, סְפּוּר לְשִׁבְתָּ חֶלֶק ג'...

חופשה נעימה הרב דוד ויג

לתגובות והארות במייל 464363@gmail.com

שאלות לזוהרה ושינון בפרשת מטות

- א. מה הכוונה בתורה "אל ראשי המטות לבני ישראל"? מנין שאף בשאר הדברות היה כן? ולמה כתבה התורה זאת דווקא כאן?
- ב. למה אי אפשר לומר שדיבר רק אל ראשי המטות ולא אל כל ישראל?
- ג. באיזה לשון נתנבאו כל הנביאים? ובאיזה לשון הוסיף משה עליהם?
- ד. מה עוד לומדים מלשון זה הדבר?
- ה. מנין שאם נשבע לאכול נבילות, אינו צריך לקיים שבועתו?
- ו. מה הדין בקטנה שנדרה? בנערה שנדרה? בבוגרת שנדרה? ומתי נדרה נברקים?
- ז. באיזה ענין מדבר הפסוק "וד' יסלח לה"? ואיזה ק"ו יש על זה?
- ח. באיזה אשה מדבר הפסוק "ואם היו תהיה לאיש..."? ולמה אי אפשר לומר שמדבר מנשואה?
- ט. מה דינה של ארוסה?
- י. מנין לומדים שאם קיים הבעל, נדרה נדר? ומנין שגם האב צריך להפר?
- יא. באיזה אלמנה וגרושה מדבר הפסוק? ומה יהיה הדין באלמנה או גרושה מן האירוסין?
- יב. איזה נדרים יכול הבעל להפר? ומנין לומדים זאת?
- יג. מה לומדים מהפסוק "מיום אל יום"?
- יד. מה הפשט "ואם הפר יפר אותם אחרי שמעו"? ומה לומדים מהפסוק "ונשא את עוונה"?
- טו. למה צוה השי"ת לנקום דווקא מהמדינים ולא מהמואבים?
- טז. מה החידוש בפסוק "וידבר משה אל העם"?
- יז. מה לומדים מהפסוק "לכל מטות ישראל"?
- יח. מה הפשט "וימסרו"? ומה לומדים מזה?
- יט. מנין ששקול פנחס כנגד כל אנשי הצבא? ולמה יצא דווקא פנחס למלחמה?
- כ. על איה כלים הכוונה בפסוק: "וכלי הקודש"? ולמה שלח כלים אלו?
- כא. למה כתבה התורה חמשת מלכי מדין? מה עשה שם בלעם? ולמה הרגו אותו דווקא בחרב?
- כב. מה הפשט "שלל"? "בז"? "מלקוח"? "שבי"? "מלקוח"?
- כג. למה יצאו משה ואלעזר לקראתם? ולמה כעס משה דווקא על השרים?
- כד. מה הכוונה בפסוק "בדבר בלעם"?
- כה. למה כתבה התורה בסוף הפסוק עוד פעם את המילה: "הרוגו"?
- כו. בפסוק י"ט: "כל הורג נפש", איך הרג את הנפש? מה לומדים מזה? ומה הפשט תתחטאו?

- כז. מה הפשט "אתם ושביתכם"? ולמה א"א לומר בפשוטו?
- כח. למה אמר אלעזר דיני הגעלה ולא משה?
- כט. מה לומדים מהפסוק "אך את הזהב"?
- ל. איך מגיעילים דבר שבשלו בו איסור? ואיך מכשירים דבר שהשתמשו בו איסור על ידי צלי?
- לא. מה הכוונה בתורה "אך במי נדה יתחטא" לפי פשוטו ומדרש רבותינו?
- לב. מה הפשט "וכל אשר לא יבוא באש תעבירו במים"?
- לג. למה כתבה התורה "ויהי המלקוח יתר הבז"?
- לד. מה הפשט בפסוקים "ולא נפקד מהם איש"? "אצעדה צמיד עגיל"?
- לה. למה נקרא "כלב בן יפונה הקניזי"?
- לו. למה אמרו בני גד ובני ראובן קודם נבנה למקנינו ואח"כ ערים לטפינו? ומה ענה להם משה?
- לז. מה היתה כוונת בני גד ובני ראובן באמרו למשה "ואנחנו נחלץ חושים לפני בני ישראל"? ואיפה רמז משה דבר זה?
- לח. מה התכוון משה כשאמר להם "והיוצא מפיכם תעשו"?
- לט. מה הפשט "מוסבות שם"?

שאלות במפרשי התורה

- א. מדוע אמר השי"ת למשה: "נקום נקמת בני ישראל", לכאורה היה צריך לומר לו 'נקמו את נקמתכם', כי הרי הוא מדבר לבני ישראל? (אור החיים פרק ל"א פסוק א').
- ב. מדוע אמר השי"ת: "נקום את נקמת בני ישראל", ומשה רבינו אמר: "נקמת ה' במדין"? (כלי יקר פרק ל"א פסוק ב').
- ג. כמה חיילים יצאו מישראל למלחמה במדין? וכנגד מה? (בעל הטורים פרק ל"א פסוק ד').
- ד. מדוע למלחמות אחרות יצאו כל עם ה', ואילו למלחמת מדין יצאו רק אלף למטה? (רמב"ן פרק ל"א פסוק ו').
- ה. מיהו בלעם? ומי ואיך הרג אותו? (תרגום יונתן בן עוזיאל פרק ל"א פסוק ח' בהרחבה).

שאלות בפרשת מסעי

- א. למה כתבה התורה את כל המסעות?
- ב. כמה מסעות נסעו בשנה הראשונה? וכמה מסעות נסעו בשנת הארבעים? וכמה מסעות נסעו בשלושים ושימונה שנה?
- ג. למה נקרא שם המקום 'רתמה'?
- ד. מנין לומדים שהמרגלים נשתלחו מרתמה?
- ה. מה הכוונה ברש"י על הפסוק "וישמע הכנעני..." – 'ללמדך שמייתת אהרן הוא השמיעה'?
- ו. מנין לומדים את 'שיעור מחנה ישראל'?
- ז. מה הכוונה בדברי הקב"ה "כי אתם עוברים... והורשתם..."?
- ח. מה הפשט "והורשתם את הארץ וישבתם בה"?
- ט. מה הפשט "למטות אבותיכם תנחלו"?
- י. למה הוצרכה התורה לכתוב את גבולות ארץ ישראל?
- יא. למה כתוב לשון "תפל לכם"?
- יב. איזה אומות היו בדרומה של א"י? איזו אומה היתה בדרום מערב? ומי בדרום מזרח?
- יג. אם הקב"ה היה רוצה לקצר את הדרך לבני ישראל, איך היה מכניסם לארץ?
- יד. למה נקרא המדבר 'מדבר העמים'?
- טו. איך הלכו ישראל לאחר שמלך אדום לא נתנם לעבור דרך ארצו?
- טז. באיזה צד של ארץ ישראל היו סיחון ועוג? ובאיזה צד של מואב היו סיחון ועוג?
- יז. למה לגבי מואב היה המקום במקצוע צפון מערב ולגבי ארץ ישראל היה המקום במקצוע דרום מזרח?
- יח. למה כתבה התורה לשון "ונסב לכם הגבול"?
- יט. למה כתבה התורה "ויצא חצר אדר"?
- כ. מה הפשט "והיה לכם הים הגדול וגבול"?
- כא. מה הפשט "תתאו" "והתאויתם לכם"?
- כב. באיזה מקום כתבה התורה "והיו תוצאותיו"?
- כג. באיזה צד של הכינרת היה הגבול?
- כד. איך הולך הירדן? ולאיזה ים נופל הירדן?
- כה. מה הפשט "אשר ינחלו לכם" ולמה אי אפשר לפרש כפשוטו?
- כו. מה היה באלף האמה שסביבות ערי הלויים? ומה היה באלפיים אמה?

- כז. מה לומדים מהפסוק "שש ערי מקלט"?
- כח. למה היה צריך לשנים וחצי שבטים שלש ערי מקלט?
- כט. באיזה דבר לא צריך שיעור? ומניין לומדים זאת?
- ל. מניין שכתוב זה אינו מדבר בהורג בשוגג?
- לא. מה לומדים מהפסוק "ואם באבן יד אשר הכהו בה"?
- לב. מה לומדים מהפסוק "ויפל עליו"?
- לג. למה אמרה התורה שהרוצח יוצא מעיר מקלטו דווקא במות הכהן הגדול?
- לד. מה לומדים מהפסוק "אשר משח אותו בשמן הקודש"?
- לה. מה לומדים מהפסוק "בכל מושבותיכם"?
- לו. מה היתה טענתם של שבט מנשה?
- לז. מה היתה טענתם הרמוזה בפסוק "ואם יהיה היובל"?
- לח. מניין לומדים שהיובל עתיד להפסק?

שאלות במפרשי התורה

- א. מדוע אמרת התורה: "ויכתוב משה...?", הרי את כל התורה כתב משה? (אור החיים פרק ל"ג פסוק ב').
- ב. מדוע אמרה התורה: "ויבאו אלימה", ולא כתבה 'ויחנו באלים' כמו בכל החניות? (כלי יקר פרק ל"ג פסוק ט').
- ג. היכן היתה מחלוקת קורח ועדתו? (תרגום יונתן בן עוזיאל פרק ל"ג פסוק כ"ב).
- ד. מדוע פירטה התורה את רוחב מחנה ישראל: "מבית הישימות עד אבל השיטים"? (כלי יקר פרק ל"ג פסוק מ"ט).
- ה. לשיטת הרמב"ן, ישנה מצות עשה מיוחדת, שהיא הראשונה שקיימנו. מה היא? (פרק ל"ג פסוק נ"ג).

